

Prešovská Gréckokatolícka metropolitná cirkev *sui iuris* na Slovensku

Základný dokument

1. Základné údaje

Názov cirkvi: *Prešovská Gréckokatolícka metropolitná cirkev sui iuris na Slovensku*
(skrátene *Gréckokatolícka cirkev na Slovensku*)

Sídlo cirkvi: Hlavná 1, 080 01 Prešov

Sídlo eparchií:

Gréckokatolícke arcibiskupstvo Prešov, Hlavná 1, 080 01 Prešov

Gréckokatolícka eparchia Košice, Dominikánske námestie 2/A, 040 13 Košice

Gréckokatolícka cirkev, eparchia Bratislava, 29. augusta 7, 811 08 Bratislava

Štatutárne orgány: za Gréckokatolícke arcibiskupstvo Prešov, prešovský arcibiskup
a metropolita a protosynkel

za Gréckokatolícku eparchiu Košice, košický eparchiálny biskup
a protosynkel

za Gréckokatolícku cirkev, eparchiu Bratislava, bratislavský
eparchiálny biskup a protosynkel

Dátum registrácie: pred účinnosťou zákona

IČO: 00179205 Gréckokatolícke arcibiskupstvo Prešov
30305624 Gréckokatolícka eparchia Košice
42131774 Gréckokatolícka cirkev, eparchia Bratislava

Základný dokument: **Kódex kánonov východných cirkví CCEO**

Bula *Spirituali emolumento* pápeža Benedikta XVI. 30. januára 2008

**Orgány a útvary
s právnou
subjektivitou:**

Gréckokatolícke arcibiskupstvo Prešov, oprávnený konateľ je
prešovský arcibiskup a metropolita a protosynkel

Gréckokatolícka eparchia Košice, oprávnený konateľ je košický
eparchiálny biskup a protosynkel

Gréckokatolícka cirkev, eparchia Bratislava, oprávnený konateľ je
bratislavský eparchiálny biskup a protosynkel

Farnosť zastupuje farár alebo administrátor farnosti. Farnosť môže
pozostávať z viacerých obcí, čiže materskej obce, v ktorej farnosť
sídlí, a filiálnych obcí, čiže z obcí, ktoré sú právnou súčasťou
farnosti.

Filiálne obce nemajú samostatnú právnú subjektivitu. Zoznam
jednotlivých farností a mená farárov, resp. administrátorov
(správcov farností), ktorí konajú v mene farnosti ako štatutárny
orgán, sa nachádzajú v **Schematizmoch** jednotlivých eparchií
Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku.

Právnou subjektivitou ďalej má aj

Kňazský seminár bl. biskupa Pavla Petra Gojdiča v Prešove,
zastúpený jeho rektorom,

cirkevné školy zastúpené ich riaditeľmi,

jednotlivé rehole zastúpené ich vyššími predstavenými a

iné inštitúcie, ktorým právnou subjektivitu udelila kompetentná
cirkevná autorita.

2. Charakteristika cirkvi, jej učenie, disciplína a štruktúra

Prešovská Gréckokatolícka metropolitná cirkev *sui iuris* na Slovensku (ďalej len Gréckokatolícka cirkev na Slovensku) je tak ako Rímskokatolícka cirkev jednou z dvadsiatich dvoch miestnych katolíckych cirkví, ktoré spolu vytvárajú spoločenstvo Katolíckej cirkvi na čele s jej hlavou rímskym pápežom. Konštituovaná bola bulou *Spirituali emolumento* pápeža Benedikta XVI. 30. januára 2008. Gréckokatolícka cirkev na Slovensku je cirkvou východného obradu, ktorý pochádza z Konštantínopolskej tradície a hlási sa ním k dedičstvu svätých slovanských apoštolov Konštantína-Cyrila a Metoda. Solúnskych bratov považuje za svojich otcov vo viere. **Jej poslaním** je zveľaďovanie cyrilometodského dedičstva a obradu, ohlasovať a žiť v tomto dedičstve Kristovo poslanstvo viery, nádeje a lásky, vysluhovať sväté sviatosti, viesť veriacich k úprimnej nábožnosti a ku konaniu diel dobročinnosti.

Gréckokatolícka cirkev na Slovensku má vo svojej starostlivosti všetkých veriacich katolíkov východného obradu, ktorí trvale žijú alebo sa dočasne zdržiavajú na území Slovenskej republiky.

Vierouka Gréckokatolíckej cirkvi je totožná s učením Katolíckej cirkvi, pri zohľadnení práva ohlasovania a života viery vo vlastnom obrade. Základom učenia je *Nicejsko-konštantínopolské vyznanie viery*, schválené otcami Prvého nicejského koncilu v roku 325 a otcami Prvého konštantínopolského koncilu v r. 381, tiež učením obsiahnutým v *Katechizme Katolíckej cirkvi*.

Znenie Nicejsko-konštantínopolského vyznania viery:

Verím v jedného Boha, Otca všemohúceho, Stvoriteľa neba i zeme, sveta viditeľného i neviditeľného. I v jedného Pána Ježiša Krista, jednorodeného Syna Božieho, zrodeného z Otca pred všetkými vekmi; Svetlo zo Svetla, pravého Boha z Boha pravého, splodeného, nie stvoreného, jednej podstaty s Otcom. Skrze neho bolo všetko stvorené. On pre nás ľudí a pre našu spásu zostúpil z nebies. A mocou Ducha Svätého vzal si telo z Márie Panny a stal sa človekom. Za nás bol aj ukrižovaný za vlády Poncia Piláta, bol umučený a pochovaný, ale tretieho dňa vstal z mŕtvych podľa Svätého písma. A vstúpil do neba, sedí po pravici Otca. A zasa príde v sláve súdiť živých i mŕtvych a jeho kráľovstvu nebude konca. I v Ducha Svätého, Pána a Oživovateľa, ktorý vychádza z Otca i Syna. Jemu sa zároveň vzdáva tá istá poklona a sláva ako Otcovi a Synovi. On hovoril ústami prorokov. V jednu, svätú, všeobecnú,

apoštolskú Cirkev. Vyznávam jeden krst na odpustenie hriechov a očakávam vzkriesenie mŕtvych a život budúceho veku. Amen

Gréckokatolícka cirkev na Slovensku sa riadi disciplínou svätých kánonov, ktoré sú obsiahnuté v **Kódexe kánonov východných cirkví**, ktorý v roku 1990 promulgoval pápež Ján Pavol II., partikulárnym právom schváleným Apoštolskou stolicou, ustanoveniami Rady hierarchov Prešovskej gréckokatolíckej metropolitnej cirkvi *sui iuris* a v jednotlivých eparchiách aj partikulárnymi zákonmi, ktoré pre svoje územie vydávajú jednotliví eparchiálni biskupi.

3. Riadenie Prešovskej Gréckokatolíckej metropolitnej cirkvi *sui iuris* na Slovensku

Prešovskej Gréckokatolíckej metropolitnej cirkvi *sui iuris* na Slovensku predsedá metropolita, ktorý má svoje sídlo v meste Prešov a ktorý je do svojho úradu menovaný Rímskym veľkňazom. Metropolita zastupuje Prešovskú Gréckokatolícku metropolitnú cirkev *sui iuris* na Slovensku vo všetkých právnych záležitostiach.

Metropolitovi v riadení napomáha **Rada hierarchov** Prešovskej Gréckokatolíckej metropolitnej cirkvi *sui iuris* na Slovensku, ktorú spolu s metropolitom tvoria košický eparchiálny biskup, bratislavský eparchiálny biskup a ich pomocní biskupi, ak takí sú. Rada hierarchov sa v svojej činnosti riadi osobitnými štatútmi.

Členovia rady hierarchov sú zároveň členmi Konferencie biskupov Slovenska, ktorej sa zúčastňujú v zmysle jej štatútov.

V Prešovskej Gréckokatolíckej metropolitnej cirkvi *sui iuris* na Slovensku sa má podľa všeobecného práva obsiahnutého v Kódexe kánonov východných cirkví každých päť rokov konať Metropolitné zhromaždenie Prešovskej Gréckokatolíckej metropolitnej cirkvi *sui iuris* na Slovensku. Vo vzťahu k Rade hierarchov má subsidiárnu úlohu a je poradným zhromaždením cirkvi. Rade hierarchov poskytuje pomoc v záležitostiach väčšieho významu, najmä na primerané usporiadanie foriem a prostriedkov apoštolátu a tiež cirkevnej disciplíny, so zohľadnením okolností súčasnej doby a tiež spoločného dobra vlastnej cirkvi, so zreteľom na spoločné dobro celého územia, na ktorom Prešovská Gréckokatolícka metropolitná cirkev *sui iuris* na Slovensku vykonáva svoj apoštolát spolu s Rímskokatolíckou cirkvou.

Metropolitné zhromaždenie Prešovskej Gréckokatolíckej metropolitnej cirkvi *sui iuris* na Slovensku zvoláva podľa právnych noriem metropolita, ktorý mu má predsedáť, môže ho tiež preložiť, predĺžiť, prerušiť alebo rozpustiť. V prípade svojej neprítomnosti môže menovať svojho zástupcu, ktorý metropolitné zhromaždenie vedie počas jeho neprítomnosti.

Metropolitné zhromaždenie Prešovskej Gréckokatolíckej metropolitnej cirkvi *sui iuris* na Slovensku sa riadi ustanoveniami Kódexu kánonov východných cirkví a štatútmi, schválenými Radou hierarchov Prešovskej Gréckokatolíckej metropolitnej cirkvi *sui iuris* na Slovensku.

Eparchiálny biskup a eparchia

Územne Prešovskú Gréckokatolícku metropolitnú cirkev *sui iuris* na Slovensku tvoria Gréckokatolícke arcibiskupstvo Prešov, Gréckokatolícka eparchia Košice a Gréckokatolícka cirkev, eparchia Bratislava, medzi ktoré je rozdelené územie celej Slovenskej republiky. Metropolita je zároveň arcibiskupom Gréckokatolíckeho arcibiskupstva v Prešove. Na čele ostatných eparchií stoja vlastní eparchiálni biskupi. Všetci gréckokatolícki biskupi sú do svojho úradu menovaní Apoštolskou stolicou v Ríme.

Eparchia je termín, ktorý sa etymologicky prekrýva s termínom diecéza, používaným v Rímskokatolíckej cirkvi.

Eparchia je partikulárnou cirkvou, v ktorej je skutočne prítomná a účinkuje jedna, svätá, katolícka a apoštolská cirkev Kristova.

Všetky eparchie boli zriadené Rímskym apoštolským stolcom:

Gréckokatolícke arcibiskupstvo Prešov bolo konštituované z Prešovskej eparchie, ktorá bola zriadená bulou *Relata semper* pápeža Pia VII. z 21. septembra 1818. Bulou pápeža Benedikta XVI. *Spirituali emolumento* bolo 30. januára 2008 povýšené na arcibiskupstvo.

Gréckokatolícka eparchia Košice bola konštituovaná z Košického apoštolského exarchátu, ktorý zriadil pápež Ján Pavol II. bulou *Ecclesiales communitates* z 21. januára 1997. Bulou pápeža Benedikta XVI. *Qui successimus* bol 30. januára 2008 Košický apoštolský exarchát povýšený na eparchiu.

Gréckokatolícka cirkev, eparchia Bratislava bola zriadená bulou *Complures saeculorum* pápeža Benedikta XVI. o zriadení Bratislavskej eparchie z 30. januára 2008.

Gréckokatolícke arcibiskupstvo Prešov a ostatné eparchie zastupujú vo všetkých právnych záležitostiach ich eparchiálni biskupi. Eparchiálny biskup má na svojom území moc zákonodarnú, výkonnú a súdnu. Každý eparchiálny biskup musí mať pri svojej stolici eparchiálnu kúriu.

Eparchiálna kúria je spoločenstvo menovaných osôb eparchiálnym biskupom, ktoré eparchiálnemu biskupovi pomáhajú pri riadení eparchie. Sú to: **protosynkel** (adekvátny výraz z terminológie Rímskokatolíckej cirkvi je **generálny vikár**), **súdny vikár**, **kancelár**, **eparchiálny ekonóm** a **rada pre ekonomické záležitosti**, **eparchiálni sudcovia**, **promótor spravodlivosti a obhajca manželského zväzku**, **notári** a iné osoby, ktoré môže menovať eparchiálny biskup za členov eparchiálnej kúrie podľa potrieb miesta a času pre náležité vykonávanie svojho úradu.

V každej eparchii je ustanovená **presbyterská rada**, čiže skupina kňazov reprezentujúcich presbytérium, ktorá má podľa normy práva pomáhať eparchiálnemu biskupovi svojou radou v tom, čo sa vzťahuje na potreby pastoračnej činnosti a dobro eparchie. Presbyterská rada vykonáva svoju prácu na základe štatútu presbyterskej rady, schváleného eparchiálnym biskupom. Spomedzi členov presbyterskej rady eparchiálny biskup vyberá niekoľkých kňazov, **kolégium konzultorov**, ktoré plní úlohy predpísané právom.

V každej eparchii ešte pomáhajú eparchiálnym biskupom ďalšie rady a komisie, ktoré si eparchiálni biskupi konštituujú podľa vlastných potrieb.

Najvyšším kolektívnym orgánom eparchie je **eparchiálne zhromaždenie**. Tvoria ho osoby, ktoré reprezentujú všetkých veriacich eparchie podľa stavov. Zvoláva ho eparchiálny biskup vždy, keď to podľa jeho úsudku a po konzultácii s presbyterskou radou vyžadujú okolnosti. Eparchiálne zhromaždenie je poradným orgánom eparchiálneho biskupa.

Farnosť, farár a administrátor farnosti

Eparchia je územne rozdelená na **jednotlivé farnosti**, ktoré eparchiálny biskup zveruje **farárovi**, ako ich vlastnému pastierovi. Farnosti môžu pozostávať z viacerých obcí. V tom prípade sa k materskej obci pridružujú jej filiálne obce. Právo ustanovovať, meniť a rušiť farnosti má jedine eparchiálny biskup po konzultácii s presbyterskou radou.

Menovať a odvolávať farára môže kánonickým spôsobom len eparchiálny biskup. Na miestach kde nie je menovaný farár, alebo je farár hatený vo vykonávaní svojho úradu, môže

eparchiálny biskup pre správu farnosti menovať administrátora. **Administrátor farnosti** je presbyter, ktorý vo farnosti, až do odvolania, vykonáva všetky úlohy so zodpovednosťou farára.

Protopresbyter a protopresbyteriát, (synonymá termínu **dekan a dekanát**, používaných v Rímskokatolíckej cirkvi)

Eparchia sa delí na **protopresbyteriáty**, ktoré pozostávajú z viacerých susediacich farností určitého územného obvodu. Ich zriaďovanie, zmeny v ich usporiadaní a rušenie patrí eparchiálnemu biskupovi, po konzultácii s presbyterskou radou.

Protopresbyteriáty pod autoritou eparchiálneho biskupa riadi a predsedá im **protopresbyter**. Úlohou protopresbytera je predovšetkým koordinovať pastoračné aktivity týkajúce sa územia celého protopresbyteriátu a dozerať, aby sa na území protopresbyteriátu dodržiavala kánonická disciplína.

Prešov, 13.3.2015

Prešovský arcibiskup a metropolita

+ F. Babjak 87

Košický eparchiálny biskup

+ Mikuláš Baňay

Bratislavský eparchiálny biskup

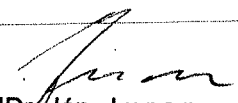
+ Peter Anna

Apoštolský nuncius v SR

+ Marius S. ...

Dokument zaregistrovaný
V Bratislave 4. septembra 2015
Číslo: MK-2762/2015-260/13814

JUDr. Ján Juran
riaditeľ cirkevného odboru
Ministerstva kultúry
Slovenskej republiky